

Ці явища мають місце і сьогодні в усьому світі.

Як свідчить аналіз іноземних джерел, правове регулювання особистих немайнових відносин в більшості країн зводиться до підписання шлюбного контракту, а законодавчо регулюються здебільшого майнові права.

За результатами аналізу вітчизняних джерел, низка проблем, пов'язаних із здійсненням перерахованих немайнових прав та обов'язків подружжя, взагалі не отримала достатньої науково-правової розробки: до теперішнього часу відсутнє тлумачення понять особистих немайнових прав і нематеріальних благ; не виявлялись особливості правового регулювання особистих немайнових відносин в Україні; не проаналізована можливість використання позитивного зарубіжного досвіду.

Таким чином, для ефективного правового регулювання немайнових прав та обов'язків подружжя, необхідне подальше:

- уточнення понять і категорій, що застосовуються в законодавстві і доктрині з питань правового регулювання особистих немайнових стосунків подружжя;
- виявлення взаємозв'язків і взаємозалежностей в правовому регулюванні особистих немайнових і майнових сімейних відносин;
- визначення ролі і місця особистих немайнових правовідносин у загальній системі сімейних правовідносин;
- з'ясування особливостей змісту окремих видів особистих немайнових сімейних відносин, специфіки здійснення особистих немайнових сімейних прав і виконання обов'язків;
- дослідження способів захисту особистих немайнових сімейних прав та особливостей юридичної відповідальності за їх порушення;
- вивчення та аналіз практики вирішення судами та іншими компетентними органами сімейно-правових спорів, виявлення тенденцій її розвитку, її позитивних сторін і недоліків;
- вироблення пропозицій щодо подальшого вдосконалення конкретних правових норм, що регулюють особисті немайнові відносини в подружжі, і практики їх застосування.

Практична реалізація зазначених завдань дозволить зберегти та примножити роль подружжя в сучасному українському суспільстві.

Солових В. П., д-р наук з держ. упр., проф.,
*Харківський регіональний інститут державного управління
НАДУ при Президентові України, Україна,*

МЕРЕЖЕВИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ МІСЦЕВОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Мережевий підхід до демократичного врядування є відбиттям не тільки суперечок, які ведуться між представниками різних політико-управлінських теорій, але й відповіддю на зміни умов, у яких реалізується політика й

управління суспільними справами. Екологія публічного управління за останні десятиліття істотно змінилася. Суспільні структури стають все більше плюралістичними, ускладнюються взаємин між різними групами населення, значно зростають невизначеності й ризик, зростає вплив міжнародного фактора на внутрішню політику держави, інформатизація суспільства, падіння довіри населення до центральних органів управління – це й багато чого іншого спонукають до необхідності перегляду традиційних управлінських підходів, особливо тих, де применшувалися особливості публічної сфери, як, наприклад, у новому публічному менеджменті, що одержав навіть найменування неотеїлоризма. Коротко основні положення теорії політичних мереж зводяться до наступного.

По-перше, теорія політичних мереж реконструює відносини між державним управлінням і сучасним суспільством. Замість спроби редукції складності суспільства для ефективного управління, вона містить у собі ріст складності як необхідну передумову вироблення політики й здійснення управління. Поняття «мережа», здається, стає «новою парадигмою архітектури складності» [4, с. 25]. Більше значимим є те, що мережі відкривають уряд перед суспільством. Концепція політичних мереж відноситься до концепцій середнього рівня, тобто в ній розкриваються відносини не між суспільством і державою, а між управлінськими структурами, суспільними й бізнес асоціаціями.

По-друге, вчені, які розробляють теорію мереж, включають у свої міркування моральний вимір управління й процес вироблення політичного рішення. Це означає, що дана теорія державного управління близька до політичної філософії й ціннісно-орієнтованого підходу [1, 2, 3].

По-третє, хоча поняття «інститут» відіграє значну роль у теорії політичних мереж, однак не інститути, а зв'язку й відносини становлять ключовий пункт розгляду. «Очевидно, всі аналітики теорії мереж розділяють передумову, що завершене пояснення для деяких соціальних феноменів вимагає знання взаємин між системними акторами» [5, с. 9].

По-четверте, у теорії мереж проблема ефективності управління розглядається не в аспекті відносини «мета-засоби», а в аспекті відносин «мета-процеси». Хоча й оцінка ефективності мереж визначається здатністю державних службовців вирішувати суспільні потреби, [6], однак політичні мережі можна оцінювати і за таким параметром, як трансакційні витрати, тобто витрати на переговори, інтеграцію й координацію своєї діяльності [7]. Фактично, тут мова йде про дієвість, аніж про ефективність.

Таким чином, політичні мережі володіють рядом характеристик, які відрізняють їх від інших форм управлінської діяльності в сфері публічних потреб і інтересів. *По-перше*, мережі являють собою таку структуру управління публічними справами, що зв'язує державу й громадянське суспільство. *По-друге*, політична мережа складається для вироблення угод у процесі обміну наявними в її акторів ресурсів. *По-третє*, важливою характеристикою політичної мережі виступає загальний кооперативний інтерес. *По-четверте*, з погляду вироблення політичних рішень учасники мережі не вибудовуються в

деяку ієрархію, де яка-небудь організація має перевагу з погляду її владної позиції. *По-н'яте*, мережа являє собою договірну структуру, що складається з набору контрактів, які виникають на основі погоджених формальних і неформальних правил комунікації. У політичних мережах діє особлива культура консенсусу. У цілому політична мережа являє собою систему державних і недержавних утворень у певній сфері політики, які взаємодіють між собою на основі ресурсної залежності з метою досягнення загальної згоди по політичному питанню, використовуючи формальні й неформальні норми.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Wamsley G., Wolf J. (eds.). *Refounding Democratic Public Administration. Modern Paradoxes, Postmodern Challenges*. London; New Delhi, 1996.
2. March J. *Administrative Practice, Organization Theory, and Political Philosophy: Ruminations on the Reflections of John M. Gaus* // *PS. Political Science and Politics*, 1997. Vol. 30. N 4.
3. Harmon M. *Decisionism and Action: Changing Perspectives in Organization Theory* // *International Journal of Public Administration*, 1998. Vol. 26. N 6–8.
4. Bo rzel T. *Organizing Babylon – on the Different Conceptions of Policy Networks* // *Public Administration*, 1998a. Vol. 76. N 2.
5. Knoke D. *Political Networks. The Structural Perspective*. Cambridge, 1990.
6. Milward H., Provan K. *Principles for Controlling Agents: The Political Economy of Network Structure* // *Journal of Public Administration Research and Theory*, 1998. Vol. 8. N 2.
7. Hindmoor A. *The Importance of Being Trusted: Transaction Costs and Policy Network Theory* // *Public Administration*, 1998. Vol. 76. N 1.

Хижняк О. В., канд. соціол. наук, доц.,

Фоломєєв М. А., канд. політ. наук, доц.,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ОЦІНКА МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ (НА ПРИКЛАДІ М. ХАРКОВА)⁵

Можливість спрогнозувати результати виборів політичних сил в органі місцевої та державної влади є комплексним завданням, що потребує моделювання багатофакторної моделі з урахуванням реальних та потенційних ризиків та інших викликів. В даних тезах звертається увагу на потенційну корисність врахування оцінки громадянами модернізаційних векторів розвитку України як інструменту ефективного політичного позиціонування політичних сил для прогнозованого політичного позиціонування на виборах. В основу методології аналізу покладено допущення, що результати виборів за спостережуваний період можуть схематично бути представлені наступною логікою (див. Схему 1 нижче).

⁵ Підготовлено на основі досліджень та звітів Українського центру соціального інжинірингу та Інституту регіональної політики.